

Lekce 2: Sociální teorie stárnutí

SOCn6205 Sociální gerontologie: koncepty a kontroverze
Podzim 2022

Gerontologie

= nauka o stárnutí a stáří

Gerontologie

- od začátku 20. století
- rozvoj moderního sociálního státu
- „nové stáří“

= nauka o stárnutí a stáří

- Interdisciplinární
 - demografie, biologie, péče, lékařství, psychiatrie, sociologie, psychologie, geografie....

Sociální gerontologie

- Původně založena na strukturním funkcionalismu
≠ sociology of ageing, gerontosociology

Sociální gerontologie

= věda zabývající se stářím a stárnutím jako **sociálními kategoriemi**, které modifikují svůj obsah podle **společenského a kulturního kontextu**, a specificky pak skupinami tzv. starých lidí, jejich vnitřními problémy i jejich vztahem k jiným skupinám a pozicí ve společnosti

(Velký sociologický slovník 1996: 346-347)

Teorie stárnutí

1. Theory of disengagement

- Elaine Cumming a William E. Henry – 1961
- "aging is an inevitable, mutual withdrawal or disengagement, resulting in decreased interaction between the aging person and others in the social system he belongs to,, (Cumming E., W. Henrydy. 1961. *Growing Old. New York: Basic. p. 227*)
- Stárnoucí opouštějí své původní sociální role a vztahy, což funkční pro jedince i společnost
- Adaptují se tak na nevyhnutelnou smrt

Role-less role

- (1960) Burges

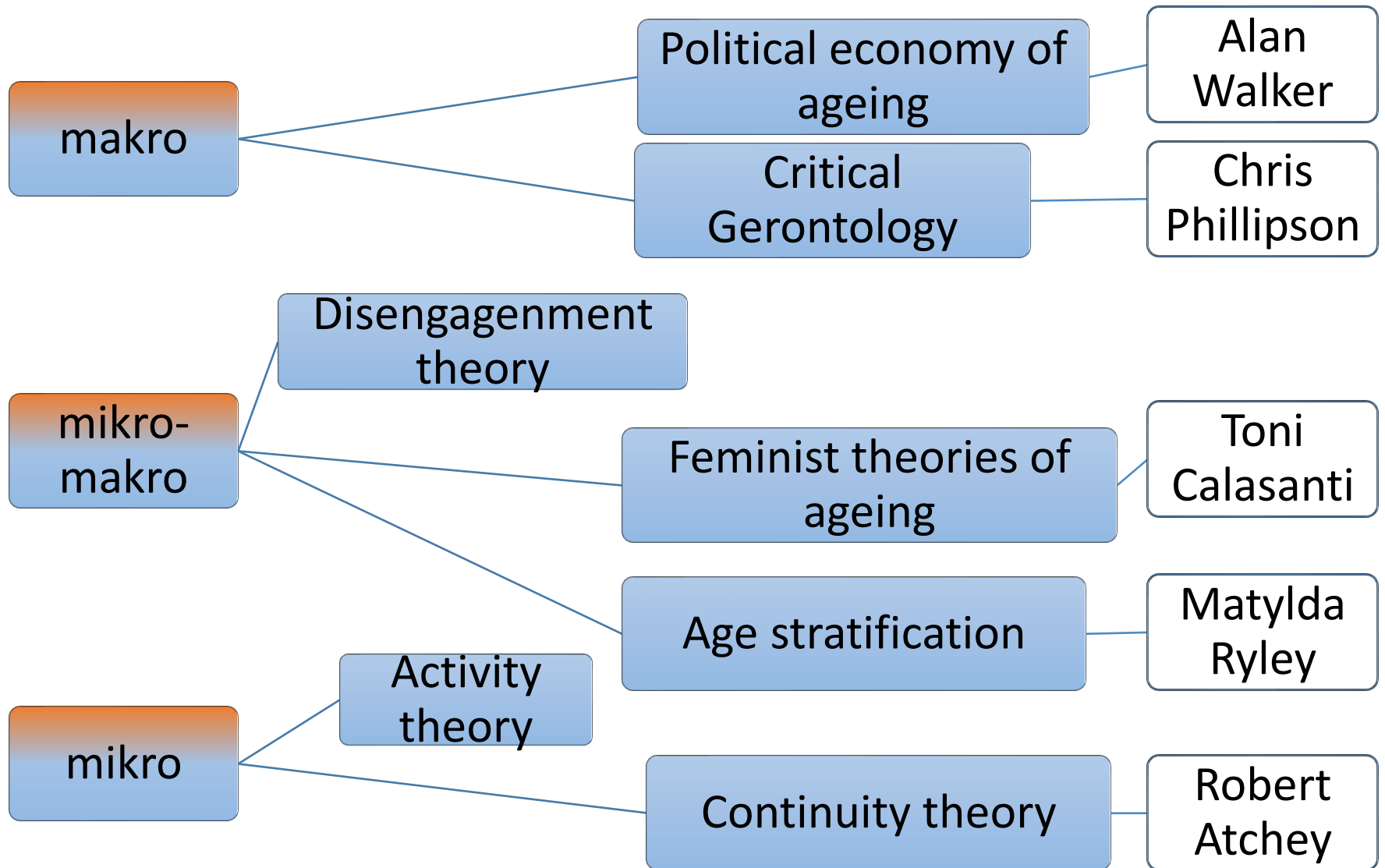
Kritika theory of disengagement a východiska pro teorii aktivity

- Od 50. let gerontologové důraz na aktivitu pro zdravé vyrovnání se se stářím
- Orientace na „vyrovnání se“ seniorů se stářím
- Aktivní životní styl → prodloužení zdravého a soběstačného života
- Objevení se skupiny mladých seniorů

2. Activity theory

- Havighurst et al.
- „Except for the inevitable changes in biology and in health, older people are the same as middle aged with essentially the same psychological and social needs“
- činnosti a role středního věku mají být zachovány co nejdéle
- = popření stáří, ale biologické i společenské bariéry
- = generalizace stárnutí, homogenizace seniorů
- aktivita well-being

Teorie stárnutí

teorie selektivní optimalizace s kompenzací

- Principle of selective optimization with compensation –
- Baltes a Baltes 1990

Sociální gerontologie

- Multiparadigmatická
- Postmoderní vlivy
- Neúspěšné budování interdisciplinární teorie stáří a stárnutí
- Budována na makro- i mikro- úrovni